

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ

54-2

BRNO 2013

PŘEHLED VÝZKUMŮ

Recenzovaný časopis
Peer-reviewed journal

Ročník 54

Vě umě 3

Číslo 2

Issue 2

Předseda redakční rady
Head of editorial board

Pavel Kouřil

Redakční rada
Editorial board

Herwig Friesinger, Václav Furmánek, Janusz K. Kozłowski,
Alexander Ruttkay, Jiří A. Svoboda, Jaroslav Tejral, Ladislav Veliačik

Odpovědný redaktor
Editor in chief

Petr Škrdla

Výkonná redakce
Assistant Editors

Jiří Juchelka, Soňa Klanicová, Šárka Krupičková, Olga Lečbychová,
Ladislav Nejman, Rudolf Procházka, Stanislav Stuchlík, Lubomír Šebela

Technická redakce, sazba
Executive Editor, Typography

Alice Del Maschio

Software
Software

Adobe InDesign CS5

Fotografie na obálce
Cover Photography

Kovový závěsek ve tvaru zvířete (viz obr. 5 na str. 136)
Metallic animal figurine pendant (see Fig. 5 on page 136)

Adresa redakce
Address

Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i.
Královopolská 147
612 00 Brno
IČ: 68081758
E-mail: pv@arub.cz
Internet: <http://www.arub.cz/prehled-vyzkumu.html>

Tisk
Print

Azu design s.r.o.
Bayerova 805/40
602 00 Brno

ISSN 1211-7250

MK ČR E 18648

Vychází dvakrát ročně

Vydáno v Brně roku 2013

Náklad 400 ks

Časopis je uveden na Seznamu recenzovaných neimpaktovaných periodik vydávaných v ČR.

Copyright ©2013 Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i. and the authors.

Resumé

Uničov (Bez. Olomouc), Olomoucká-Straße 225, Parz. Nr. 138/2, Olomoucká-Straße 226, Parz. Nr. 138/3. Mittelalter, Neuzeit. Kloster, Stadt. Rettungsgrabung.

UNIČOV (OKR. OLMOUC)

Mohelnická ulice, parc. č. 2597. Vrcholný středověk, novověk. Sídliště, město. Záchranný výzkum.

Lokalizace: linie mezi body v S-JTSK: 1) X = 1100645,24, Y = 554580,95; 2) X = 1100650,26, Y = 554577,14; 3) X = 1100652,94, Y = 554575,58.

Záchranný archeologický výzkum probíhal formou dohledu během stavby polyfunkčního domu. Většina zemních prací byla prováděna pomocí mechanizace. V první fázi šlo o úpravu stavební pláň, jež spočívala ve snížení terénu o 0,3–0,4 m. Takto byla odstraňována recentní stavební suť. Poté byly hloubeny základové pásy, a to do hloubky 0,8 m vůči již snížené úrovni, o šířce cca 0,6 m. Většina těchto linií prořala recentní stavební suti a recentní dorovnávkou terénu, což bylo indikováno přítomností fragmentů plastových předmětů, betonu atd. Archeologická situace byla zjištěna pouze v severovýchodním základovém pásu. Zdokumentován byl jihovýchodní profil P1 (situován do prostoru mezi čísla bodů 1) a 2); šlo o úsek dlouhý téměř 6,0 m). Bylo zjištěno, že pod recentní dorovnávkou o mocnosti 0,2 až 0,4 m, se nachází další starší dorovnávkou terénu. Tu tvořila světlá hnědá písčité jílovitá hlína, mocná 0,3–0,4 m, avšak archeologické nálezy v ní zjištěny nebyly. Pod touto uloženinou se nalézala kulturní vrstva tvořená tmavou hnědou písčitou jílovitou hlínou s nahodilými uhlíky, nahodilými malými až středními kamínky, mírně s drobkou mazanic, a dále s nahodilým až mírným výskytem malých až středních fragmentů cihel (kumulace těchto artefaktů se nalézala zvláště v blízkosti kamenného zdiva; o něm viz níže). Nalezená keramika je datovatelná do průběhu 16. století. V jednom exempláři byl získán fragment výduti nádoby tzv. „krupičkové“ keramiky, typické pro olomoucký keramický okruh náležející do 14. století. Šlo nepochybně o intruzi starší keramiky do mladší uloženiny. Obdobně datovatelná byla i keramika získaná formou sběru z výkopku z téže části základového pásu, a to již mimo zdokumentovaný profil, kde uloženiny byly již opět recentně překopány. I z těchto míst pochází jeden fragment keramiky ze 14. století. V žádném základovém pásu nebylo dosaženo intaktního geologického podloží. K tomuto cíli nedospěla ani ručně kopaná mikrosonda v místě zdokumentovaného profilu P1. Bylo takto pouze zjištěno, že tmavohnědá kulturní vrstva je mocná minimálně 0,4 m. Výše zmíněnou stavební rýhou s profilem P1 došlo také k narušení kamenného zdiva pojeného středně kvalitní vápennou maltou, a to na dvou místech (místo, kde se výše zmíněné zdivo objevilo opět je lokalizováno bodem č. 3), z čehož s největší pravděpodobností vyplývá, že inkriminovaný základový pás narušil nároží nějaké starší budovy neznámého účelu. Zeď měla šířku 0,8 m a výko-

pem nebylo dosaženo její paty. V místní ústní tradici, znamenající přímo během záchranného archeologického výzkumu, se uvádí, že v tomto prostoru se údajně měla nacházet kaplička, avšak již neznámého zasvěcení.

Střední ulice, parc. č. 485/2. Novověk. Sídliště, město. Záchranný výzkum.

Lokalizace: bod v okruhu 5 m v S-JTSK: X = 1100716,96, Y = 554627,91.

Záchranný archeologický výzkum byl vyvolán přístavbou garáže ke stávající usedlosti a výkopem základových pásů ve dvorním traktu parcely. Šířka tohoto výkopu byla cca 0,3 m a hloubka 0,8 m. Stratigrafie uloženin ve všech třech liniích výkopu vykazovala téměř totožné znaky a nikde nebylo dosaženo intaktního geologického podloží. Od stávajícího povrchu do hloubky cca 0,3 m se nacházela recentní dorovnávkou terénu s travním drnem. Dalších cca 0,2 m bylo tvořeno střední hnědošedou písčitou hlínou, v níž se nacházelo cca 30% drobků a malých fragmentů vápenné ličky a omítky. Báze výkopu o mocnosti cca 0,3 m sestávala ze střední hnědé písčité jílovité hlíny s četným podílem fragmentů cihel všech kategorií, nahodile se v ní vyskytovaly malé a střední kamínky. Tři fragmenty výduti glazované keramiky jsou datovatelné do období mladého novověku, zbylé dva fragmenty keramiky jsou pravděpodobně poněkud starší, avšak rovněž novověké. Uložení dvou výše zmíněných kulturních vrstev proběhlo s největší pravděpodobností v poměrně rychlém časovém sledu a patrně souvisí přímo s některou z mladších stavebních úprav obytného domu. Recentní dorovnávkou terénu s travním drnem pochází z období kolem poloviny 20. století, což dokládá sklenička od léků, tvarově typická pro toto období.

Karel Faltýnek

Resumé

Uničov (Bez. Olomouc)

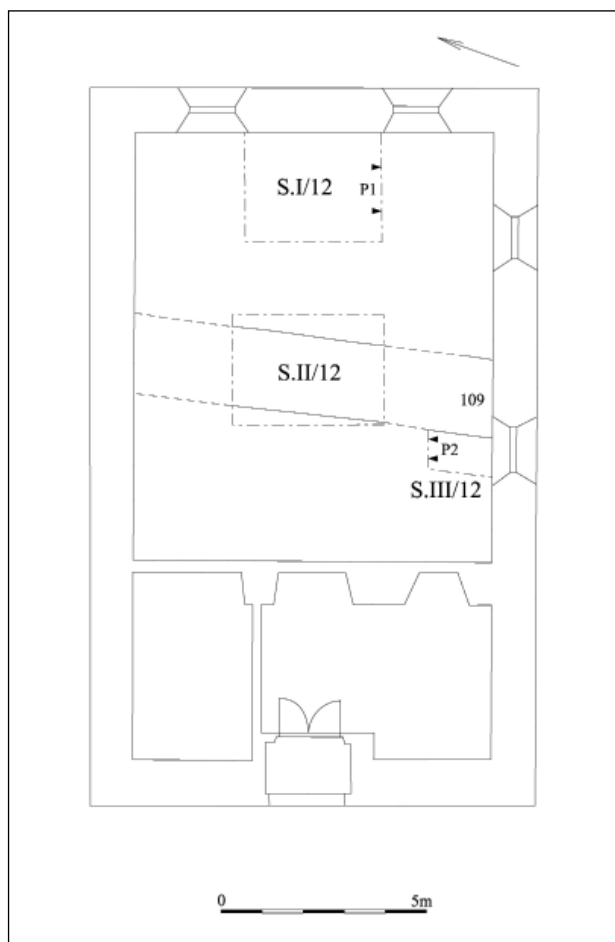
Mohelnická-Straße, Parz. Nr. 2597. Spätmittelalter, Neuzeit. Siedlung, Stadt. Rettungsgrabung.

Střední-Straße, Parz. Nr. 485/2. Neuzeit. Siedlung, Stadt. Rettungsgrabung.

ÚSOV (K. Ú. ÚSOV-MĚSTO A K. Ú. ÚSOV-ŽIDOVSKÁ OBEC, OKR. ŠUMPERK)

Intravilán. Středověk, novověk. Sídliště, komunikace. Záchranný výzkum.

V roce 2012 pokračovaly archeologické dohledy ve městě Úsově, které podnítilo budování splaškové kanalizace (Daňhel 2012). Trasa vedení výkopů se shodovala se současnou silniční sítí, což se projevilo i v charakteru nálezů. Byla dokumentována především narušená arche-

Obr. 133. Velké Meziříčí (okr. Žďár nad Sázavou), Stará synagoga. Půdorys objektu s vyznačením provedených sond a průběhu středověké městské hradby.

Fig. 133. Velké Meziříčí (Žďár nad Sázavou District), the Old Synagogue. Ground plan of the building with marking of trenches and discovered medieval town wall.

ologická souvrství komunikačního charakteru podél východní strany nám. Míru a v ulicích Pod Křížovou horou, Podlesí, Školní, Zámecké a Zápotočtí, která dokládají zanášení předpokládaných úvozů (např. ve Školní ulici) v období novověku. Ojediněle byl v těchto vrstvách přítomný i starší materiál vrcholného středověku. K překonání nepevného podkladu bylo použito kladení hatí, zvláště zřetelné několika jejich vrstvami v místě původního překonání potoka Doubravky pod kostelem sv. Jiljí.

Miroslav Daňhel

Literatura

Daňhel, M. 2012: Úsov (k. ú. Úsov-město, okr. Šumperk). *Přehled výzkumů* 53(2), 176–177.

Resumé

Úsov (Kat. Úsov-město und Kat. Úsov-Židovská obec, Bez. Šumperk), Stadtsbereich. Spätmittelalter, Neuzeit. Siedlung, ehemalige Kommunikationen. Rettungsgrabung.

VELATICE (OKR. BRNO-VENKOV)

„Velatický Široký“, parc. č. 595/49, 2035/5, 2036/4 (rodinný dům Grolichovi); parc. č. 595 (komunikace). Raný středověk. Sídliště, fortifikace(?). Záchraný výzkum.

Při příležitosti budování nové obslužné komunikace, inženýrských sítí a rodinného domu Grolichových z Velatic byly roku 2012 zachyceny a dokumentovány objekty, které náležely v převážně většině mladší době hradištní (11. století). Pouze některé mohly být zařazeny do starého neolitu.

Mladohradištnímu období patřila velká obilní jáma a část většího objektu, který bylo možné označit s velkou pravděpodobností za manipulační prostor pece, snad potravinářské. Za důležité lze považovat zjištění, že inkriminovanými prostory (rodinným domem i komunikací) prochází lineární objekt, široký cca 3–4 m, který je na své severozápadní straně (rodinný dům Grolichových) poměrně mělký a bez nálezů, zatímco na straně jihovýchodní nebylo při sondáži jeho dna dosaženo, ale byl získán početný soubor keramiky, jenž se hlásí k mladohradištnímu období, ale také k tzv. pražskému typu nejstarší slovanské keramiky. Díky velmi omezenému rozsahu odkryvu nelze přesvědčivě doložit, zdali se jedná o starou komunikaci nebo fortifikaci. Pozice objektu nerespektuje plochu příkopem hrazeného neolitického sídliště, které bylo zkoumáno zaměstnanci Ústavu archeologické památkové péče Brno, v. v. i., v minulých letech, jeho souvislost s ním lze tedy vyloučit. Naskytá se však myšlenka, že se může jednat o starou středověkou komunikaci nebo příkopové hrazení či vymezení obvodu časně středověké osady, kterou reprezentují nálezy obilních jam ze 7.–8. století v západním (vnějším?) prostoru, a naopak významná koncentrace objektů s chatami, krby nebo pecemi z 11. století, které se koncentrují pravděpodobně uvnitř a jsou na východní straně ohraničeny potokem Rokytnicí, bývalým smetištěm (dnes hřiště) a severním okrajem dnešní obce.

Petr Kos

Resumé

Velatice (Bez. Brno-venkov), „Velatický Široký“; Parz. Nr. 595, 595/49, 2035/5, 2036/4. Frühmittelalter. Siedlung, Fortifikation(?). Rettungsgrabung.